

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

O.B.S. De Heerevelden te Tilburg

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: **O.B.S. De Heerevelden te Tilburg**

Bestuur: Stichting Opmaat

Datum bezoek: 10 november 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Ina Latuputty

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat de mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Astrid van der Weide (interim directeur), Inger Kuiper (teamleider), Corina Michielsen (intern begeleider)
- observaties bij enkele lessen: groep 1/2, groep 4, groep 6
- een teamgesprek - aanwezig waren: representatief deel van het team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

OBS De Heerevelden is een basisschool gelegen in de wijk Reeshof van Tilburg. De school bestaat ruim 25 jaar. Het gebouw bestaat uit een oud en nieuw gedeelte. Er is een binnenplein met daar omheen gesitueerd de lokalen, een gemeenschappelijke ruimte, werkkamers en een teamkamer. Aan de westzijde van het gebouw is een groot plein met verschillende speelattributen, zoals een klim- en klauterrek met glijbaan, een voetbal- en basketbalveldje en een tennistafel.

In de wijk staan zeven basisscholen. Twee daarvan bevinden zich naast De Heerevelden, waarvan één geschakeld aan het gebouw van de school.

Op de teldatum van 1 augustus 2015 telt de school 219 leerlingen, verdeeld over negen groepen. Er zijn twee combinatiegroepen 1/2 en één combinatie 3/4. Gemiddeld zitten er 24 leerlingen in een klas. De school werkt met een continuurooster. Alle leerlingen blijven elke dag van half negen tot half drie op school. Het schoolteam regelt de overblijf.

Op school wordt het leerstofjaarklassensysteem gehanteerd. Het team heeft oog en aandacht voor de drie belangrijke basisbehoeften van de leerlingen: relatie, competentie en autonomie. Het team stelt zich de vraag: "Hoe loopt de ontwikkelmotor van het kind?" De motor loopt goed wanneer het kind kan zeggen:

- Ik voel me groot.
- Ik kan het ...Zelf!
- Ik ben in verbinding.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van De Heerevelden weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

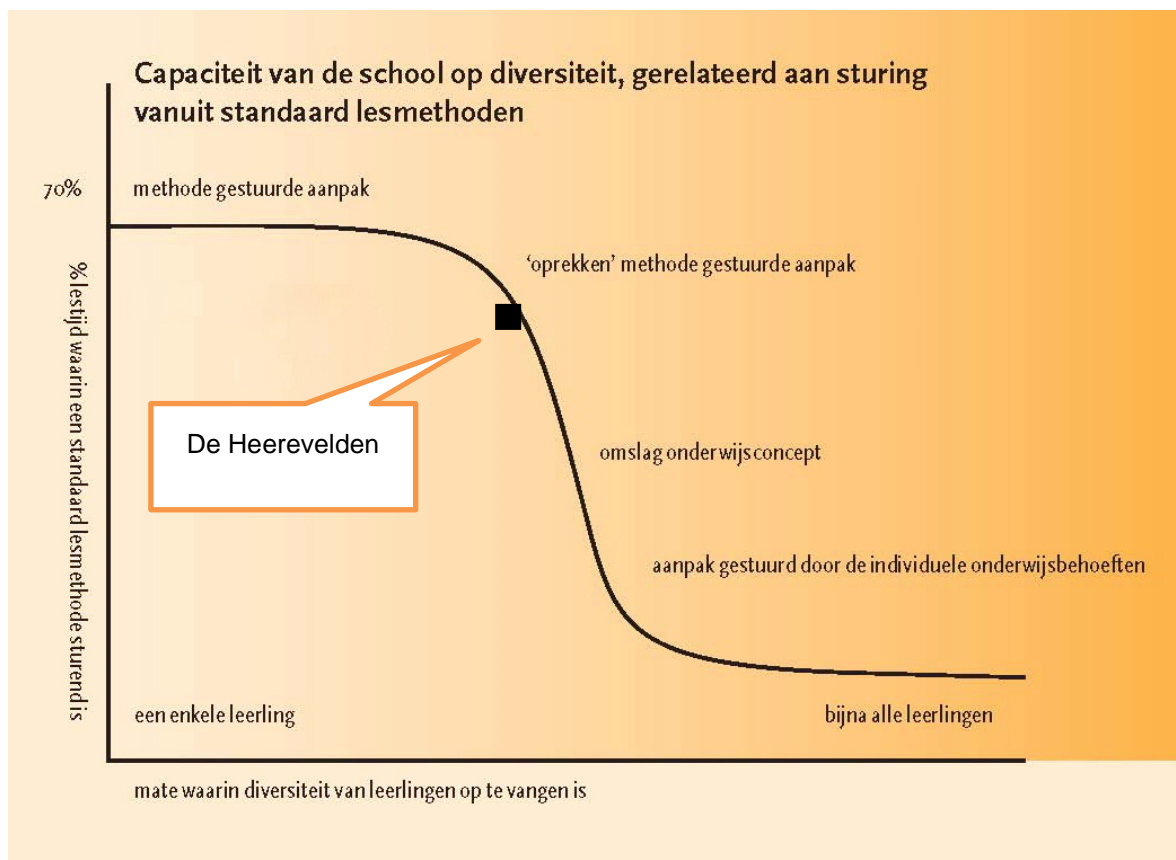
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Heerevelden bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
 - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- ☐ extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☒ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise
- ☒ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is De Heerevelden te karakteriseren als een **netwerkschool**.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De leerlingenpopulatie is vergelijkbaar met andere basisscholen in het land. Het opleidingsniveau van de ouders en de sociaaleconomische achtergrond verschilt onderling sterk. Ongeveer 15% van de leerlingen zijn van allochtone afkomst. In de thuissituatie wordt voornamelijk Nederlands gesproken. Er zijn grote verschillen in het leerniveau en leerstijlen. Een matig aantal leerlingen heeft speciale ondersteuning voor het verwerken van de informatie, gedrag en de sociale omgang.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

De school hanteert het leerstofjaarklassensysteem waarbij structurering, sturing door de leerkracht en methodisch werken domineren ten opzichte van zelf ontdekken en zelfsturing. De methoden zijn leidend. In de onderbouw wordt dit meer los gelaten waardoor de leerlingen komen tot zelfontdekkend leren. Men hanteert het directe instructiemodel en het zes fasenmodel. De leerling wordt zo lang mogelijk bij het lesaanbod van de groep gehouden. Dit geldt niet voor leerlingen met een OPP. De opdrachten zijn voornamelijk gestructureerd. In bepaalde gevallen zijn er vrijere opdrachten, bijvoorbeeld bij het project Talent van groep 8. De methoden bieden veel opdrachten waarin gedifferentieerd wordt op alle niveaus. Het team is steeds meer gericht op samenwerkend leren, maar het leerproces gebeurt voornamelijk op klassikaal niveau. Leerkrachten gaan nauwelijks in gesprek met de leerlingen om het lesaanbod af te stemmen. Leerkrachten van groep 7 en 8 gaan wel in gesprek met de leerlingen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De Heerevelden kan m.b.t. het onderwijsconcept groeien door binnen de groep nog meer ruimte te creëren voor het bieden van hulp aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Dit kan door de vaardigheden van leerkrachten te vergroten en door het klassenmanagement te versterken.

- Door nog meer de methodesturing los te laten en te werken met streefdoelen en leerlijnen, kan beter ingespeeld worden op de onderwijsbehoeften van de leerling.
- Het team kan zich professionaliseren in het differentiëren voor alle niveaus waardoor de motivatie en de opbrengsten kunnen worden verhoogd.
- Het team kan zich verdiepen in de vraag hoe zij kunnen differentiëren op verschillende leerstijlen waardoor nog meer wordt aangesloten bij de individuele onderwijsbehoefte van de leerling.
- Leerkrachten zijn goed in staat de ondersteuningsbehoeften van leerlingen te signaleren. Een groot effect ontstaat wanneer een teamaanpak is gecreëerd om leerlingen op dezelfde manier te ondersteunen. De technieken van 'Teach Like A Champion' van de auteur Doug Lemov kan bijdragen in zowel didactische als pedagogische ondersteuning en het opbrengstgericht werken vergroten. De praktisch en concreet uitgewerkte technieken met voorbeelden zorgen ervoor dat leerkrachтваardigheden worden verdiept en uitgebreid.
- Het visualiseren, bespreken en evalueren van de lesdoelen, kan bijdragen tot een bewust en betekenisvol leerproces en tevens de motivatie tot leren vergroten.
- Het team kan overwegen de leerling meer eigenaar te maken van zijn/haar leerproces. Visualisatie van de vorderingen geeft leerlingen inzicht in het leerproces. Een start kan gemaakt worden voor in eerste instantie één vak of voor gedrag.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

- Voor de ruimtelijke omgeving heeft de school extra ruimtes voor didactische begeleiding (handenarbeidlokaal/atelier, een schooltuin), extra ruimtes voor bewegingsbehoeften (rolstoeltoegankelijkheid) en extra ruimtes voor verzorging/rust (rustruimte, time-out ruimte).
- Specialistische expertise op hbo/vwo-niveau is aanwezig voor motorische beperkingen, ASS, AD(H)D en dyslexie. Buiten de school is expertise snel toegankelijk.
- De school werkt regelmatig tot vaak samen met de SMW, BJZ, GGD, GGZ en de gemeentelijke ketenzorg.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

- De directie kan de teamleden motiveren en de gelegenheid geven zich te scholen, waardoor nog beter kan worden ingespeeld op de ondersteuningsbehoeften van alle voorkomende leerstoornissen, psychiatrische stoornissen en gedragsproblemen.
- De school kan zich profileren als opleidingsschool en stagiaires nog meer en structureel inzetten als extra handen in de klas.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.
Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De school hanteert de 1-zorgroute met betrekking tot handelingsgerichte diagnostiek. De leerkracht is verantwoordelijk voor de ondersteuning in de klas, signaleert, schrijft de groepsplannen, voert het uit, evalueert en analyseert. De intern begeleider en leerkracht hebben drie keer per jaar een groepsbespreking. Eéns in de vier weken hebben de leerkrachten een bouwvergadering waar de leerlingen worden besproken. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt voor de ouders. De intern begeleider ondersteunt indien gewenst. De school hanteert voor het leren het leerlingvolgsysteem van Cito. Voor het sociaal-emotionele deel gebruikt de school voor de groepen 1 en 2 KIJK, voor de overige groepen Vision. De directie en intern begeleider bewaken het proces met betrekking tot de planmatige ondersteuning. Zes maal per jaar vindt het interne zorgoverleg plaats. Er zijn regelmatig momenten voor collegiale consultatie. Op extern niveau is er maandelijks overleg in het Zorgadviesteam (ZAT). Ouders worden voornamelijk geïnformeerd over de vorderingen van hun kind. Wanneer het leerlingen betreft met een OPP is de samenwerking intensiever.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De school houdt zich bezig met het uitwerken van handelingsgericht werken en is hierin in ontwikkeling. De doorgaande lijnen voor het onderwijsconcept, de gedragsaanpak en het klassenmanagement zijn niet overal zichtbaar. Het versterken van deze doorgaande lijn zal bijdragen aan meer ruimte voor diversiteit.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.
Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

In de wijk staan zeven basisscholen. Het team is nauwelijks op de hoogte hoe de andere scholen omgaan met verschillen in de klas en differentiatie. Samenwerking met andere basisscholen binnen Plein013 beperkt zich tot directeurenoverleg en IB-netwerkbijeenkomsten. Binnen het eigen schoolbestuur overleggen de directeuren één keer in de zes weken. De intern begeleiders hebben twee keer per schooljaar een netwerkbijeenkomst. Het gaat hier vooral om kennisdeling. Vanuit Plein013 is aan de school een consulent toegewezen en expertise van andere consultants kan op verzoek worden ingevlogen. De samenwerking met VVE moet nog worden opgestart. De onderbouwleerkrachten hebben veel overleg met de medewerkers van de peuterspeelzaal. De school werkt samen met POVO-013. Zij organiseren voorlichtingsavonden voor leerlingen van groep 8 en hun ouders. Er is een warme overdracht naar het VO die een schriftelijke terugkoppeling over meerdere schooljaren geeft. Indien nodig maakt de school gebruik van het S(B)O, of hebben zij contact wanneer een leerling wordt verwezen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De samenwerking met VVE zal bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen met een taalachterstand.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team is unaniem van mening dat de veiligheid in de groep in hoge mate wordt bepaald door de vaardigheden van de leerkracht. Om tegemoet te komen aan het differentiëren in de klas zijn de meningen verdeeld. Men zegt dat niet is bewezen dat leerlingen in kleinere klassen beter presteren. Klassen met weinig kinderen kunnen wel

meer rust geven. Over het algemeen prefereert het team extra handen in de klas, zodat de leerkracht de groep meer kan loslaten en de aandacht richten op alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Het team ervaart dat de middengroep ook voor de tijd van Passend Onderwijs minder aandacht kreeg. Men vindt het belangrijk dat de aandacht over alle leerlingen wordt verdeeld. De school gaat uit van methodegestuurd onderwijs. Door het 'oprekken' kan men tegemoet komen aan de ondersteuningsbehoeften van elke leerling. Het team heeft als ambitie om in de klas beter te kunnen differentiëren, vooral met betrekking tot leerlingen die lager en hoger functioneren dan de middengroep. Doordat leerkrachten de groepshandelingsplannen zelf schrijven, is men zich bewust hoe de leerlingenopbrengsten kunnen worden vergroot. Het concreet maken van de lesdoelen aan het begin van de les maakt dat leerlingen bewuster worden van wat zij leren. Dit is nog onvoldoende in de lessen terug te zien en daarmee een punt van ontwikkeling.

Het team beaamt dat leerlingen leren van en met elkaar in heterogene groepen. Dit werkt minder goed wanneer de niveauverschillen onderling te groot worden.

Het team ziet ouders als ervaringsdeskundigen van hun kind. Het onderwijsaanbod kan met informatie van ouders beter worden afgestemd. Wanneer ouders een andere visie hebben dan de schoolvisie, is het lastig om elkaar te vinden. Het gaat dan vooral om leerlingen met grensoverschrijdend gedrag. Leerlingen met externaliserend gedrag kunnen een probleem zijn voor de veiligheid. Het vraagt van de leerkrachten expertise, tijd en energie om deze leerlingen goed te ondersteunen. Het uitgangspunt voor het team is het welbevinden van elke leerling.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

☐	weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
	☐ laag
	☐ gemiddeld
	☐ hoog
☐	matig
☒	sterk

Toelichting

Van de 219 leerlingen (teldatum 1 oktober 2015) hebben 16 leerlingen een gewicht van 0,3 en 1 leerling een gewicht van 1,2. Hiermee heeft 7,8% leerlingen een gewicht. Het opleidingsniveau van de ouders verschilt onderling sterk. Er zijn steeds meer ouders die werkeloos worden en veel kinderen komen uit gebroken gezinnen.

- *thuis taal:*

☒	weinig
☐	matig
☐	sterk

Toelichting

In de thuissituatie wordt voornamelijk het Nederlands/dialect gesproken.

- *culturele achtergrond*

☒	weinig
☐	matig
☐	sterk

Toelichting

Ongeveer 15% van de leerlingen hebben een niet Nederlandse achtergrond. Zij zijn afkomstig uit o.a. Turkije, Marokko, India, Irak, Thailand, Polen. Per klas zijn er vier à vijf leerlingen van allochtone afkomst.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting

Grote verschillen zijn er op het gebied van leren. In de groepsplannen worden de niveaus en leerdoelen beschreven. Hierin zijn ook de individuele leerlijnen van leerlingen opgenomen. Dit geldt echter voor een klein aantal. Eén leerling heeft een achterstand van twee jaar ten opzichte van de leeftijdsgenoten. Drie leerlingen hebben een OPP, waarbij de einddoelen op cognitief gebied zijn bijgesteld. Groep 3 heeft drie niveaus waarbinnen op een hoger en lager niveau ook wordt gedifferentieerd in hoeveelheid leerstof, niveau en tempo.

- *leerstijlen*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

Toelichting

Verschillende leerstijlen worden door de leerkrachten niet altijd opgemerkt en op ingespeeld. Een voorbeeld hiervan is de creatieve leerstijl.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☐ veel (meer dan 40%)

Toelichting

De geïnterviewden vermoeden dat een matig aantal leerlingen speciale ondersteuning in de informatieverwerking nodig hebben. Behoeften op informatieverwerking wordt niet officieel onderzocht. Het zijn de leerkrachten die dit signaleren. Men koppelt hier geen ernst aan en bieden de ondersteuning als dit nodig mocht blijken.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☐ veel (meer dan 40 %)

Toelichting

Een gemiddeld aantal leerlingen heeft ondersteuning nodig in gedrag en de sociale omgang. Het stimuleren tot activiteit komt meer voor in de bovenbouw. Leerkrachten motiveren leerlingen door kritisch te zijn in het lesaanbod, zij maken leerlingen bewust van het leerdoel, zij stellen de juiste vragen om leerlingen blijvend te motiveren, zij differentiëren en maken gebruik van werkvormen. De school heeft ook faalangstige leerlingen. Buitensporig gedrag komt vooral voor in de vrije situaties, zoals op het plein. De leerkrachten bieden

voorspelbaarheid door te vragen wat zij tijdens de pauze gaan spelen en met wie. Na de pauze volgt een terugkoppeling en feedback.

De afgelopen vier jaren is het aantal zittenblijvers en verwijzingen naar het S(B)O als volgt:

<i>schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
aantal zittenblijvers ³	9	9	9	12
verwijzingen sbo4	1	6	1	3
verwijzingen so5 cat 1	0	1	0	0
verwijzingen so cat 2	0	0	0	0
verwijzingen so cat 3	0	0	0	0

Vanuit de arrangementen van Plein013 is in de afgelopen twee schooljaren geen ondersteuning geboden voor taalhulp, de Taalklas, de Taalschool, de Topklas, Steunpunt Hoogbegaafde leerlingen, Intermezzo en de Talentklas.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☒	☐	☐	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☒	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☒	☐	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

³ Inclusief de zittenblijvers in de kleutergroepen.

⁴ sbo= speciaal basisonderwijs

⁵ so=speciaal onderwijs

Toelichting

De school hanteert het leerstofjaarklassensysteem waarbij structurering, sturing door de leerkracht en methodisch werken domineren ten opzichte van zelf ontdekken en zelfsturing. De methoden zijn leidend. In de onderbouw wordt dit meer los gelaten waardoor de leerlingen komen tot zelfontdekkend leren. Men hanteert het directe instructiemodel en het zes fasenmodel. De opdrachten zijn voornamelijk gestructureerd. In bepaalde gevallen zijn er vrijere opdrachten, bijvoorbeeld bij het project Talent van groep 8. De methoden bieden veel opdrachten waarin gedifferentieerd wordt op alle niveaus. Het team is steeds meer gericht op samenwerkend leren, maar het leerproces gebeurt voornamelijk op klassikaal niveau. De school gebruikt bij de beoordeling van de prestaties de Cito-scores, waardoor de beoordeling derhalve op basis van gelijke normering is. De leerling wordt zo lang mogelijk bij het lesaanbod van de groep gehouden. Leerlingen met een eigen leerlijn en een OPP worden beoordeeld op basis van de eigen vorderingen. Rapporten worden opgemaakt op basis van het groepsgemiddelde. De aanwezigen benoemen dat de resultaten voor ouders een realistische weergave moet zijn, zodat verwachtingen van ouders niet te hoog worden ingeschat. De leerkrachten bespreken de rapporten met de leerlingen, zij laten de grafieken van de Cito-uitslagen zien en zij benoemen de positieve elementen. In sommige gevallen is op te merken dat dit bevorderend werkt met betrekking tot de motivatie van de leerling. Leerlingen van groep 7 en 8 werken met leerdoelen en er vindt zelfreflectie plaats met behulp van smileys. De school evalueert het onderwijs. De geïnterviewden vertellen dat het WMK door ouders slecht wordt ingevuld. Men is nu op zoek naar een ander instrument.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting

De Heerevelden heeft geen remedial teacher waardoor leerlingen buiten de groep extra ondersteuning kunnen krijgen. Deze vindt nu plaats in de groepen door middel van het directe instructiemodel en het clusteren van niveaugroepen en met hulp van stagiaires. De ondersteuningsbehoeften staan in de groepsplannen zo goed mogelijk beschreven. De leerkrachten schrijven deze plannen. Zowel didactisch als pedagogisch lukt het de teamleden in een klassikale setting de leerlingen te ondersteunen.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting

De methoden maken het mogelijk met het digibord te werken. Leerlingen met een visuele leerstijl hebben hier baat bij. Tevens draagt het bij aan interactief leren voor alle leerlingen. Door het directe instructiemodel kunnen zowel heterogene en homogene groepen worden

samengesteld. De leerkrachten hebben oog voor alle leerlingen en signaleren welke ondersteuning zij nodig hebben. Binnen de mogelijkheden van de school wordt ingespeeld op verschillende leerstijlen van leerlingen. Stap voor stap maakt het team hierin een ontwikkeling.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Op de teldatum 1 oktober 2015 heeft De Heerevelden 219 leerlingen die zijn verdeeld over negen groepen. Er zijn drie combinatiegroepen, waarvan twee groepen ½ en één combinatiegroep 3/4. Gemiddeld zitten er 24 leerlingen in een klas. Totaal werken er 13 groepsleerkrachten waarvan 5 duo-leerkrachten.

Voorts zijn er stagiaires van de Pabo, waaronder een LIO-er, en stagiaires van de opleiding Pedagogiek die structureel één à twee dagen per week op school zijn.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 90%

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 75%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 75%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 33%

Toelichting

Leerkrachten beheersen minimaal de kerndoelen en leerlijnen van de eigen groep. Zij schrijven zelf de groepshandelingsplannen. Leerkrachten signaleren wat leerlingen nodig hebben op didactisch gebied, maar kunnen het door gebrek aan extra tijd en handen niet altijd organiseren. Door het geven van adviezen en ervaring ervaart men dat het wel degelijk mogelijk is de juiste ondersteuning te bieden.

Het bieden van maatwerk voor een veilig pedagogisch klassenklimaat is afhankelijk van de expertise van de individuele leerkracht.

Tijdens de klassenbezoeken wordt opgemerkt dat er verschil in leerkrachtvaardigheden zijn op didactisch en pedagogisch gebied. In de verwerking werd weinig gedifferentieerd. Leerlingen kregen tijdens de verwerking weinig feedback op hun werk. De doelen waren niet gevisualiseerd en nauwelijks met de leerlingen besproken. Op pedagogisch gebied signaleren de leerkrachten welke ondersteuning leerlingen nodig hebben. Er werd voorspelbaarheid op gewenst gedrag gegeven, echter minder op een actief werkklimaat. Leerlingen lieten merken dat ze gemotiveerd zijn om te leren, baat hebben bij een rustige werkomgeving en gericht zijn op de leerkracht.

Aan het begin van het schooljaar worden in de Gouden weken de algemene schoolregels en klassenregels besproken. Een stagiaire heeft achttien lessen voor de onderbouw ontwikkeld met betrekking tot sociaal-emotionele vorming. De groepsactiviteiten worden aan de hand van thema's aangeboden. De kaarten en posters die er bij horen, zijn ook geschikt voor de midden- en bovenbouw.

De leerkrachten van groep 7 en 8 voeren gesprekken met hun leerlingen omdat zij hiertoe in staat zijn.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☒ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☒ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting

Op teamniveau hanteren alle leerkrachten het directe instructiemodel en de aanpak met betrekking tot de schoolregels.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☒ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☐ vaak

Toelichting

Ouders en leerlingen worden nauwelijks betrokken bij de manier van lesgeven. Dit kan een ontwikkelpunt zijn voor de school. Tijdens ouderavonden wordt benoemd dat school en ouders meer met elkaar moeten samenwerken. Leerkrachten moeten hen dan wel zien als volwaardige partners. In gesprekken betreft de intern begeleider de ouders hun expertise over hun kind, de leerkrachten doen dit in mindere mate. Een aantal leerkrachten vragen ouders wat wel werkt bij hun kind en kunnen de adviezen overnemen.

Aan het begin van het schooljaar zijn geen kennismakingsgesprekken waar ouders informatie kunnen geven over hun kind.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Het team van De Heerevelden heeft de volgende teamexpertise ontwikkeld:

Kennis over opvattingen en aanpak in de onderwijszorg (directe instructiemodel, handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren) is deels binnen het team aanwezig. Hier kan het team zich nog verder in ontwikkelen, met name coöperatief leren, zes fasenmodel in het directe instructiemodel goed hanteren, de doelen aan het begin van alle lessen formuleren. Het laatste jaar is ingestoken op de groepshandelingsplannen van woordenschat en begrijpend lezen. Er is een duidelijke verbetering merkbaar wat is terug te zien in de lessen.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - **in** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

De school heeft 219 leerlingen en 9 groepen, waarmee het gemiddelde aantal leerlingen per groep uitkomt op 24,3. In totaal is er **in** de klas **buiten** de handen van de aanwezige groepsleerkracht ongeveer 52,5 uur extra begeleiding per week beschikbaar. Dit is bijna 6 uur per week per klas gemiddeld.

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Voor het niveaulezen worden stagiaires ingezet, dit afhankelijk van de capaciteit van de stagiaire. Verder heeft de school buiten de klassen geen extra ondersteuning buiten de handen van de leerkracht.

Onderstaand het aantal 'extra handen' beschikbaar **in** de groep **buiten** de handen van de aanwezige groepsleerkracht.

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulant begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
3/4	LIO	6 uur	Alle leerlingen
1/2a	ST	1 dag	Alle leerlingen
3	ST	1 dag	Alle leerlingen
4	ST	1 dag	Alle leerlingen
6	OA, ST	2 dagen	Alle leerlingen
7	OA, ST	2 dagen	Alle leerlingen
8	OA, ST	2 dagen	Alle leerlingen

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

☒ met een lager tempo, veel herhalen, nl. materialen gericht op zml-leerlingen

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Handleiding voor Jezelf

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen⁶ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair):

- ☒ aangepast materiaal voor schrijven
- ☒ balkussens
- ☒ diverse materialen om de motoriek te stimuleren

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

- ☒ handenarbeidlokaal/atelier/technieklokaal
- ☒ schooltuin, moestuin voor de kleuters en groep 3

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

- ☒ rolstoeltoegankelijkheid

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

- ☒ rustruimte⁷
- ☒ time-out ruimte⁸

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	Ja	visuele beperkingen
	Ja	auditieve beperkingen
	Ja	spraak/taal belemmeringen
	Ja	cognitieve beperkingen
Ja	Ja	motorische beperkingen
	Ja	beperkingen door langdurige ziekte
Ja	Ja	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja	Ja	ADHD
Ja	Ja	dyslexie
	Ja	overige psychiatrische aandoeningen
	Ja	gedragsproblemen
	Ja	onderwijsachterstanden andere culturen

Toelichting

De intern begeleider is opgeleid tot orthopedagoog.

⁶ MRT=motorische remedial teaching

⁷ Idem

⁸ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen.

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				☒
Bureau Jeugdzorg			☒	
GGD				☒
GGZ				
MEE		☒		
(Kinder)ziekenhuis		☒		
Revalidatiekliniek		☒		
Justitiële inrichting	☒			
Gemeente: leerplicht				
Gemeente: brede school	☒			
Gemeente: VVE		☒		
Gemeente: schakelklassen		☒		
Gemeente: ketenzorg			☒	

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De school legt de verantwoordelijkheid voor wat betreft de onderwijsondersteuning bij de leerkracht. Hij/zij schrijft de groepshandelingsplannen, maakt drie maal per jaar een rapportage voor de leerlingen en voert naar aanleiding hiervan twee maal per schooljaar een tien minutengesprek met ouders. Bij het derde rapport vindt een gesprek plaats op verzoek van de ouders. Indien noodzakelijk zullen er meerdere gesprekken worden georganiseerd. De leerkracht en intern begeleider hebben aan het begin van het jaar, halverwege en aan het eind van het schooljaar een groepsbespreking. Voorafgaand aan de bespreking zijn de plannen (grotendeels) klaar en kunnen eventueel worden aangepast. Er zijn tussentijds veel contactmomenten. Ééns in de vier weken hebben de leerkrachten een bouwvergadering waar de leerlingen worden besproken.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De leerkrachten signaleren goed welke leerlingen specifieke ondersteuning nodig heeft. Binnen de mogelijkheden van het team biedt de school deze extra ondersteuning in de klassen. De noodzaak tot verwijzing naar het S(B)O ontstaat wanneer de leercapaciteiten van de leerling te gering is. Soms vraagt een leerling veel meer aandacht ten opzichte van andere leerlingen, zoals bij de verzorging. Wanneer er te weinig handen in de klas is, kan de school besluiten tot verwijzen. Alle leerlingen en leerkrachten moeten zich op school veilig voelen. Voordat verwijzing plaatsvindt, zijn er al vele gesprekken met ouders gevoerd.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

De school hanteert voor het leren het leerlingvolgsysteem van Cito. Er worden trendanalyses en dwarsdoorsneden gemaakt. Tevens kijkt de school naar de vaardigheidsscore. Voor het sociaal-emotionele deel gebruikt de school Vision. Het team is niet tevreden met dit volgsysteem, omdat de uitkomst niet overeen komt met datgene wat de leerkracht waarneemt. De school wil in de toekomst overgaan op SCOL of ZIEN. Voor groep 1 en 2 wordt het

volgsysteem KIJK gebruikt die een volledig beeld geeft op alle ontwikkelingsgebieden. De leerkrachten maken tevens sociogrammen.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De directie en intern begeleider bewaken het proces met betrekking tot de planmatige ondersteuning. Zes maal per jaar vindt het interne zorgoverleg plaats. Er zijn regelmatig momenten voor collegiale consultatie. De school volgt de 1-zorgroute met betrekking tot handelingsgerichte diagnostiek. Zij wordt hierbij ondersteund door een externe instantie. Op extern niveau is er maandelijks overleg in het Zorgadviesteam (ZAT). De school wordt hierbij vertegenwoordigd door de schoolmaatschappelijk werker. Samen met de GGD, GGZ en verpleegkundige wordt de leerling besproken. De verpleegkundige kan vanuit haar rol een leerling of gezin inbrengen.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De Heerevelden beschikt over de een dyslexieprotocol en een protocol medische handelingen.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Ouders worden voornamelijk geïnformeerd over de vorderingen van hun kind. Wanneer het leerlingen betreft met een OPP is de samenwerking intensiever. Ouders kunnen als educatieve partners fungeren, mits leerkrachten hiervoor open staan en de meerwaarde ervan inzien. De school streeft wel naar een betere samenwerking met ouders.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

In de wijk staan totaal zeven basisscholen. Het team is nauwelijks op de hoogte hoe de andere scholen omgaan met verschillen in de klas en de wijze van differentiëren. Af en toe wordt een leerling van een andere school bij de Heerevelden aangemeld. De geïnterviewden laten weten dat ouders gemakkelijk kunnen 'shoppen' in de wijk met betrekking tot het kiezen van een school.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Per schooljaar worden er twee bijeenkomsten voor directeuren georganiseerd met als doel beleid uitdragen, meningen vormen en besluiten nemen. Een aantal zaken zou men gemakkelijk via de mail kunnen communiceren. De vier bijeenkomsten van de intern begeleiders worden als zinvol ervaren. Zij worden op de hoogte gehouden van Passend Onderwijs.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Binnen het eigen schoolbestuur overleggen de directeuren één keer in de zes weken. De intern begeleiders hebben twee keer per schooljaar een netwerkbijeenkomst. Het gaat hier vooral om kennisdeling.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Er worden door Plein013 diverse arrangementen aangeboden. De school heeft direct te maken met de onderwijsconsulent die voor een aantal uren aan de school is verbonden. Men kan een beroep doen op een andere consulent die kan worden ingevlogen als het gaat om deskundigheid die de consulent van de school minder in huis heeft. Voor kleuters moet een arrangement binnen zes maanden worden aangevraagd, zodat de school niet garant hoeft te staan voor de bekostiging. De directie vindt het lastig om in korte tijd alle informatie boven tafel te krijgen. Het liefst wil men een arrangement voor een jaar aanvragen en het dan zo nodig verlengen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

De aanwezigen melden dat samenwerking met het VVE nog moet worden opgestart. Een digitaal overdrachtssysteem is in Tilburg al gelanceerd voor peuters. De leerkrachten van de onderbouw hebben al veel overleg met de medewerkers van de peuterspeelzaal. Het organiseren van een warme overdracht bij schoolplaatsing is vaak lastig, omdat de PSZ tot 18.30 open is en de medewerkers vanuit de cao niet langer mogen werken.

De leerkracht van groep 8 zorgt voor een warme overdracht. Over meerdere jaren ontvangt de school een schriftelijke terugkoppeling. Hieruit is gebleken dat de school aan ouders in de meeste gevallen, gezien de mogelijkheden van de leerling, een passend advies heeft gegeven.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

De SBO-school Westerwel is in dezelfde wijk gesitueerd als De Heerevelden. Zij zijn voor elkaar goed bereikbaar. De school werkt samen met de consulent van Plein013. Men kan een beroep doen op de expertise van de S(B)O-school of een andere consulent raadplegen en invliegen. Het SO komt pas in beeld bij een verwijzing naar een SO-school.

Opbrengsten van het teamgesprek

Er is een teamgesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze zijn bewust ambigu geformuleerd om de discussie op te roepen. Collega's hebben op persoonlijke titel hun mening gegeven en deze uitlatingen hoeven niet automatisch overeen te stemmen met het schoolbeleid. In het volgende overzicht is de weging van de argumenten op basis van consensus door de aanwezige collega's weergegeven. De eerste vijf gearceerde stellingen zijn voor het team de sterkste en/of belangrijkste argumenten die een rol spelen rond de realisering van Passend Onderwijs.

Rangorde	Team
Sterk argument Zwak argument	De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden.
	Liever klassenverkleining dan extra handen.
	Door Passend Onderwijs krijgt de 'gewone' leerling te weinig aandacht.
	Dankzij Passend Onderwijs worden leerkrachten nog deskundiger.
	Door de methodesturing in het onderwijs creëren wij 'buitenbeentjes'.
	Ik merk niet zoveel van Passend Onderwijs.
	Hoe homogener de groep, des te beter de leerprestaties.
	Liever arrangementen op aparte leslocaties, dan arrangementen in de reguliere klas.
	Veel 'zorg'leerlingen op een school schrikt ouders af – dat is geen goede PR.
	Aanmelding is een ding: een leerling kan de school veel geld gaan kosten.
	Ouders hebben geen verstand van onderwijs en daarom kan de school beter bepalen wat een passend onderwijsaanbod is.
	De reistijd voor een leerling mag niet meer zijn dan een half uur heen en een half uur terug.

Afsluitende opmerkingen

De aangegeven groeimogelijkheden bieden kansen om meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs te kunnen bieden, maar ook om de 'gewone' leerlingen meer aan hun specifieke onderwijsbehoeften aangepast onderwijs te bieden. Of een dergelijke groei wenselijk is, is vanzelfsprekend afhankelijk van de opvattingen van de school, haar schoolbestuur en het samenwerkingsverband waar zij deel van uitmaakt.

De Heerevelden toont zich net als de andere scholen van het samenwerkingsverband een open, gastvrije school die de discussie rond de onderwijsondersteuning naar aanleiding van de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs graag aangaat.

Hopelijk ondersteunt dit rapport het team bij deze discussie.

Met dank voor de prettige ontvangst,

Ina Latuputty
(auditor)